

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **M. F.**, zastoupeného JUDr. Klárou Kořínkovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Bolzanova 1, Praha 1, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 5. 2005, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 12 Ca 66/2005, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 10. 2006, č. j. 12 Ca 66/2005 - 50,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 17. 5. 2005, žalovaná zamítla žádost žalobce (dále též „stěžovatel“) o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům, a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové finanční částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 - 1945 (dále též „zákon č. 261/2001 Sb.“). V odůvodnění žalovaná uvedla, že žalobce se označil za osobu oprávněnou podle § 1 odst. 3 citovaného zákona za období od dubna 1944 do května 1945. Řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky pak bylo přerušeno z důvodu vedení řízení o vydání osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 255/1946 Sb.“); žalobce však toto osvědčení z důvodu nesplnění zákonných podmínek neobdržel. Za této situace si žalovaná musela sama učinit úsudek o tom, zda žalobce je či není osobou uvedenou v § 1

odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. Žalobce neměl k dispozici žádné relevantní důkazy k prokázání tvrzeného nároku; jím poskytnuté údaje jsou pak značně neurčité, rozporné a v důsledku toho nevěrohodné, což platí i o tvrzené době ukrývání. V žádosti žalobce vymezil tuto dobu na období od dubna 1944 do května 1945. Po zjištění, že oblast, kde se měl ukrývat, byla osvobozena koncem roku 1944, žalobce účelově změnil dobu tvrzeného ukrývání na dobu od 10. 9. 1944 do 31. 12. 1944. Jak žalobce uvedl, veřejnost o jeho ukrývání věděla, proto se podle žalované nejednalo o ukrývání, ale pouze o pobyt na různých místech v lese. Žalobce podal toliko vlastní tvrzení o svém ukrývání a neposkytl o tom žádné důkazy. Žalovaná uvedla, že v případě žalobce nebylo prokázáno, že by se v době mezi 15. 3. 1939 a 8. 5. 1945 po dobu celkem nejméně tři měsíců z rasových nebo náboženských důvodů ukrýval na území Československa v jeho hranicích z 29. 9. 1938, jak požaduje § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. Nebylo přitom ani prokázáno, že by žalobce takovou osobou nebyl; proto byl žalobce před skončením řízení seznámen se stavem řízení a vyzván k předložení dalších důkazů, popřípadě návrhů na doplnění dokazování, aby mohl být případně jeho nárok prokázán. Žalobce však navzdory výzvě žádné takové návrhy neučinil, a proto žalovaná jeho žádost zamítla.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 3. 10. 2006, č. j. 12 Ca 66/2005 - 50, žalobu proti tomuto rozhodnutí zamítl. Soud uvedl, že žalobce v původní žádosti tvrdil, že se s rodinou ukrýval v období od dubna 1944 do května 1944 (správně do května 1945 – pozn. soudu), později dobu ukrývání změnil na období od 12. 11. 1944 do 30. 1. 1945; jelikož ani tato doba nečinila dobu alespoň tří měsíců, upřesnil žalobce dobu ukrývání od 10. 9. 1944 do 30. 12. 1944. Žalovaná hodnotila účelovost opakovaného měnění dob ukrývání, dále vycházela ze skutečností zjištěných o obci K. Žalobce zřejmě i při své výpovědi, kterou učinil do protokolu při jednání u soudu, vyšel ze skutečností potvrzených Vojenským ústředním archivem v Praze, podle něhož došlo k osvobození obce V. O. vzdálené 5 km od K. až ve dnech 17. a 18. ledna 1945. Tato skutečnost zřejmě ovlivnila žalobcovu výpověď, v níž změnil skutečnosti původně uváděné v řízení před žalovanou – tedy tvrzení, že se do obce K. vrátili dne 30. 12. 1944 –, tak, že se v tomto termínu pouze chtěli vrátit, ale protože byli v obci K. stále Němci, mohli se vrátit mezi 17. až 18. 1. 1945. Soud hodnotil tuto žalobcovu výpověď jako nevěrohodnou; žalobci bylo v době údajného ukrývání necelých pět let a je jasné, že si podrobně všechny skutečnosti nepamatuje. O něco málo starší pak byli žalobcem navržení svědci V. F. a M. L. (jejich výslech soud prvního stupně s ohledem na jejich špatný zdravotní stav nemohl provést – pozn. Nejvyššího správního soudu). Soud s ohledem na to dal za pravdu žalované, že nebylo prokázáno žalobcem tvrzené ukrývání od 10. 9. 1944 do 31. 12. 1944. Není vyloučeno, že se žalobce s rodinou v určitém období ukrýval, avšak nebylo prokázáno, v jakém období a zda doba ukrývání dosahuje alespoň zákonem požadovaných tří měsíců. Nedůvodná je pak námitka žalobce, že žalovaná vyšla jen ze stanoviska rozhodnutí Ministerstva obrany ve věci nevydání osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb., neboť žalovaná prováděla rovněž vlastní dokazování a sama hodnotila důkazy provedené ve věci. Soud uvedl, že žalovaná nezpochybnila žalobcovo tvrzení, že byl i s rodinou podroben represáliím, jímž bylo vystaveno romské obyvatelstvo na Slovensku, nebylo však důkazními prostředky prokázáno, po jakou dobu byl nucen se ukrývat. Za této situace nemohla žalovaná vyhovět žádosti žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky. Soud proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné kasační stížnosti stěžovatel namítl, že soud nesprávně vyhodnotil provedené důkazy, neboť, jak uvedl do protokolu na ústním jednání dne 6. 12. 2005, žalobce se dopisem ze dne 7. 4. 2004 obracel na Vojenský ústřední archiv a požádal jej o potvrzení historických událostí. Vojenský ústřední archiv dopisem ze dne 13. 4. 2004 potvrdil správnost

žalobcem tvrzených historických údajů. Žalobce tedy tímto potvrzením hodnověrně doložil svá tvrzení. Sám soud jednání dne 6. 12. 2005 odročil za účelem vznesení dotazu na Vojenský ústřední archiv; poté tak však neučinil s tím, že zpráva je již ve spise k dispozici. Žalobce uvedl, že válečné události prožil ve věku necelých pěti let, proto si nemohl pamatovat přesnou dobu ukrývání. Vždy však uváděl, že situace byla pro rodinu kritickou v září 1944, kdy utekl s rodinou do lesů, přičemž se do rodné vesnice chtěli vrátit 30. 12. 1944, ale partyzáni je upozornili na nebezpečnou situaci, a proto byl skutečný návrat domů možný teprve kolem 17. nebo 18. 1. 1945, kdy byla osvobozena obec V. O. Tyto údaje žalobce uváděl již v lednu 2004, tedy dříve, než správnost těchto historických dat potvrdil Vojenský ústřední archiv v Praze v dopise ze dne 13. 4. 2004 a než takto vypověděl při ústním jednání dne 6. 12. 2005. Z uvedeného vyplývá, že žalobce již od roku 2004 svá tvrzení nemění a potvrdil je i Vojenský ústřední archiv. Podle soudu nesprávné hodnocení důkazů vedlo k nesprávnému posouzení právní otázky přiznání jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. Proto žalobce navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 10. 2006, č. j. 12 Ca 66/2005 - 50, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila se závěry soudu prvního stupně s tím, že Vojenský ústřední archiv potvrdil pouze obecné historické skutečnosti, týkající se osvobození obce, z níž stěžovatel pochází, a které žalovaná uváděla rovněž ve vyjádření k žalobě. Tyto skutečnosti však nijak neprokazují splnění podmínek nároku podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. Pokud by vznik nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. byl závislý pouze na historických skutečnostech týkajících se obsazení konkrétní obce německými vojsky a jejího následného osvobození, ustanovení zákona č. 261/2001 Sb. by byla zcela nadbytečná, neboť zákonodárce by mohl vznik nároku podmínit pouze domovskou příslušností k určité obci, o níž by bylo historicky známo, že byla v určité době obsazena německými vojsky. Žalovaná navrhla zamítnutí kasační stížnosti.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Důvod kasační stížnosti je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze podat kasační stížnost z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Stěžovatel je přesvědčen, že soud nesprávně vyhodnotil předložené potvrzení Vojenského ústředního archivu ze dne 13. 4. 2004, jež mělo potvrdit správnost žalobcem uváděných skutečností. Předně je zapotřebí ztotožnit se s názorem žalované i soudu prvního stupně, že žalobcova několikrát v průběhu správního řízení změněná výpověď o době ukrývání není ani podle názoru Nejvyššího správního soudu hodnověrná. Na základě takto nepřesných výpovědí pak žalovaná nemohla učinit jednoznačný závěr ohledně skutečné doby žalobcova ukrývání, což je však nezbytnou podmínkou pro přiznání jednorázové peněžní částky, neboť podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. je zapotřebí, aby ukrývání z rasových nebo náboženských důvodů trvalo alespoň po dobu tří měsíců. Vzhledem k tomu, že se žalobce nestal držitelem

osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb., snažila se žalovaná případné splnění podmínek pro přiznání jednorázové peněžní částky zjistit dokazováním. Žalobce však nebyl jednotný ve svých tvrzeních ohledně přesné doby ukrývání a nebyl ani schopen žalované pro svá tvrzení předložit relevantní důkazy. Vzhledem k tomu, že nebylo prokázáno, zda se žalobce ukrýval, ani zda doba ukrývání byla delší než tři měsíce požadované § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., postupovala žalovaná rovněž podle názoru Nejvyššího správního soudu správně, pokud žádost žalobce o přiznání jednorázové peněžní částky zamítla. V kasační stížnosti zmiňované potvrzení Vojenského ústředního archivu ze dne 13. 4. 2004 pak toliko prokázalo, ve kterém období byla osvobozena obec K., v níž žalobce bydlel a v jejímž okolí se měl ukrývat. Tato skutečnost však sama o sobě za situace, kdy neexistují relevantní důkazy o přesné době ukrývání žalobce, a kdy ani žalobcem opětovně měněné údaje nedávají odpověď ohledně doby jeho eventuálního ukrývání, nemůže být stěžejní pro přiznání jednorázové peněžní částky žalobci. V postupu soudu prvního stupně ohledně ověření skutečností z Vojenského ústředního archivu pak Nejvyšší správní soud stěžovatelem namítané pochybení nezjistil. Pokud jde o tvrzení žalobce v kasační stížnosti, že údaje následně potvrzené Vojenským ústředním archivem měl uvést již v lednu 2004, je zapotřebí poukázat na to, že žalobce v průběhu správního řízení opakovaně měnil výpovědi ohledně doby a místa ukrývání i návratu do obce K.; proto skutečnost, že jeden z mnoha dílčích údajů podávaných žalobcem byl následně potvrzen, nemůže sama o sobě ovlivnit zákonnost rozhodnutí žalované i soudu prvního stupně. Nejvyšší správní soud si je plně vědom útrap, jimž bylo v průběhu druhé světové války vystaveno romské obyvatelstvo na Slovensku; přiznat odškodnění formou jednorázové peněžní částky bylo však možné pouze za splnění zákonem daných podmínek, jež v souzené věci nebyly prokázány.

Ze všech uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že Městský soud v Praze postupoval správně, pokud shledal rozhodnutí žalované zákonu odpovídajícím; důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tedy není dán. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze přiznat.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. dubna 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

